

PRACOVNÝ MATERIÁL

1. ÚVAHA – útvar výkladového slohového postupu. Autor vyjadruje svoj náhľad na vec, problém, jav, pričom uplatňuje vlastné životné skúsenosti alebo vedomosti, ktoré získal štúdiom. **Subjektívnosť** úvahy neznamena, že názory autora môžu byť nelogické alebo nevedecké. **Kompozícia** úvahy je trojčlenná – úvod, jadro, záver. Nebát' sa jadro bohato členiť na odseky – odseky vytvárať podľa myšlienkových častí. Využívať výrazové prostriedky všetkých štýlov – vyšší, stredný, nižší, sugestívne výrazové prostriedky: 1. osobu singuláru (ja si myslím, domnievam sa, môj názor je..), otázka, môže alebo nemusí po nej nasledovať odpoveď, zvolanie, neukončená veta, ďalej expresívne slová, frazeologizmy, hyperboly, metafory, opakovania, prívlastky, niekedy hodnotiace výrazy (dobrý úmysel), citáty; radšej používať kratšie vety, opakovanie krátkych viet, nie komplikované súvetia a polovetné konštrukcie. Niekedy autor môže zmeniť osobné zámeno JA na MY – na zovšeobecnenie, na apel na čitateľa. Nebát' sa **aktualizovať** – písať prácu z pohľadu človeka 21. storočia.

POZOR NA FRÁZOVITOSŤ!!!!!!!

2. UMELECKÉ ROZPRÁVANIE – bolo náplňou posledných hodín slovenského jazyka, preto je nutné prelistovať si zošity zo slovenského jazyka.

3. VÝKLAD – útvar výkladového slohového postupu, jeho cieľom je vysvetliť, ozrejmiť, objasniť **OBJEKTÍVNE** neznámy jav, je určený všeobecnému adresátovi, neprihovárane sa jednotlivcovi. Pisateľ využíva overené fakty, neprezentuje svoje osobné stanovisko. Kompozícia výkladu je trojčlenná - úvod /známe fakty/, jadro (samotné vysvetlenie), záver (zhrnutie poznaného). V práci je nutné využiť postupy logického myslenia, napr. indukcia, dedukcia, analýza, atď. – bez nich nie je možné čosi objasniť; využívať výrazové prostriedky typické najmä pre odborný štýl – odborné termíny, neutrálne slová, ďalej pojmové slová, internacionalizmy, viac mien a menej slovies; veta je dlhá, často sa vyskytujú zložené súvetia, trpné tvary (konštatuje sa, je zameraná).

POZOR NA ZROZUMITEĽNOSŤ, ABY SME VYSTETLILI TO, ČO CHCEME VYSVETLIŤ.

4. CHARAKTERISTIKA OSOBY – útvar výkladového slohového postupu, zachytáva okrem vonkajších znakov (výzor, chôdza, oblečenie) aj povahové vlastnosti (vnútorná charakteristika). Kompozícia charakteristiky je trojčlenná – úvod, jadro, záver. Zamerať sa na **enumeráciu** (výpočet) vlastností osoby z viacerých uhlov pohľadu – **komplexnosť**. Treba využívať kombináciu priamej a nepriamej charakteristiky. Zo slovných druhov používať podstatné mená, prídavné mena, príslovky, slovesá. Využívať výrazové prostriedky všetkých štýlov - vyšší, stredný, nižší.

POZOR NA OPAKOVANIE PRI MENOVANÍ VLASTNOSTÍ, RADŠEJ SIAHAŤ PO SYNONYMÁCH.

5. UMELECKÝ OPIS – útvar opisného slohového postupu, hovoríme mu aj citovo zafarbený opis, náladový opis, lyrický opis. Prevláda **subjektívnosť** pohľadu. Funkciou je zachytiť vlastnosti opisovaného javu, pričom poradie môže byť ľubovoľné. Treba využiť pestré výrazové prostriedky lyriky – metaforu, personifikáciu, epitetá, prirovnania atď., s cieľom emocionálne zapôsobiť. Kompozícia útvaru je trojčlenná – úvod, jadro, záver. (Choč sa túli; slniečko zaránky si musí dobre pretrieť oči; slniečko sa vyguľa spoza mohutných chrbtov; slnko nakukne do okien... príklady na vyjadrovanie v umeleckom opise).

